

B-rundskriv nr.: B/09-2014
Dokument nr.: 14/00146-21
Arkivkode: 517
Dato: 22.10.2014
Saksbehandler: Forhandling

Til: Kommunen / fylkeskommunen / virksomheten

Undervisningspersonalet – særavtale om arbeidstid for undervisningspersonalet SFS 2213 og andre aktuelle bestemmelser

Rundskrivet omhandler i hovedsak særavtale SFS 2213 -Undervisningspersonalet i kommunal og fylkeskommunal grunnopplæring og enkelte andre bestemmelser som er aktuelle for undervisningspersonalet.

SFS 2213

Gjeldende avtale prolongeres for skoleåret 2014/2015. Fra 01.08.2015 gjelder ny arbeidstidsavtale.

Avtalen skal blant annet bidra til en positiv samhandlingskultur for å utvikle skolen. Lokale forhandlinger om arbeidsårets lengde og arbeidstid på skolen skal ta utgangspunkt i skolens og lærernes behov og de oppgavene som skal løses individuelt og i fellesskap.

Arbeidsåret

Arbeidsårets lengde for lærerne skal nå fastsettes etter forhandlinger mellom de lokale partene på kommune-/ fylkeskommunenivå eller på den enkelte skole, jf avtalens pkt. 4 a.

Hvorvidt arbeidsårets lengde skal fastsettes etter forhandlinger på kommune-/fylkeskommunenivå eller på den enkelte skole, avgjøres av kommunen/fylkeskommunen etter drøftinger med hovedtillitsvalgte. Hvis forhandlingene legges til kommunen/ fylkeskommunen, bør arbeidsårets lengde først drøftes mellom rektor og tillitsvalgte på skolene.

Utgangspunktet for forhandlingene skal være elevenes skoleår slik dette er vedtatt av kommunen/fylkeskommunen + 6 dager (à7,5 timer pr dag). I vurderingen skal det tas særlig hensyn til behov for tilstrekkelig tid til planlegging, evaluering, kompetanseutvikling, samarbeid med kolleger m.m. For de kommunene/ fylkeskommunene som vedtar lenger skoleår enn 190 dager, vil lærernes arbeidsår bli tilsvarende utvidet.

Dersom de lokale parter på kommune-/fylkeskommunenivå ikke kommer til enighet, kan hver av partene bringe tvisten inn for sentrale bistandsforhandlinger som fastsetter endelig løsning.

Partene på skolenivå kan, uavhengig av forhandlingene beskrevet ovenfor, vurdere om det er behov for flere enn 6 planleggingsdager og bli enige om å avsette inntil 4 dager mer til for- og etterarbeid, planlegging m.m., jf avtalens pkt. 4 b.

Arbeidstid

Det skal forhandles om arbeidstiden på skolen mellom rektor og tillitsvalgte på den enkelte skole. Det tas utgangspunkt i skolens og lærernes behov. Tilstrekkelig tid til faglig-pedagogisk samarbeid vil være et sentralt moment i forhandlingene. Gode prosesser er en forutsetning for å finne løsninger. Arbeidstiden på skolen kan maksimalt være 9 timer pr. dag og inntil 37,5 timer pr. uke. Ledelsen skal, etter samtale med lærer, utarbeide oversikter som angir start og sluttidspunkt for arbeidstiden på skolen for den enkelte lærer.

Oversikten skal blant annet vise når undervisningstiden er lagt og regelmessige møter.

Oversiktens ytre rammer kan endres med minst to ukers varsel dersom man ikke avtaler annen frist. Det er ingen varslingsfrist for endringer *innenfor* den avtalte arbeidstiden på skolen, men formålet med oversikten er blant annet å skape så forutsigbare rammer som mulig for undervisningsarbeidet.

Innenfor arbeidstiden på skolen legges tid til undervisning slik den framkommer som årsrammer for det enkelte fag i avtalens vedlegg 1. Årsrammene for undervisning kan endres ved partsenighet.

I avtalene om arbeidstid på skolen kan det tas hensyn til og gis rom for tid til for- og etterarbeid både individuelt og sammen med kolleger og faglig ajourføring innenfor arbeidstiden på skolen.

Det overordnede målet for hvordan arbeidstiden organiseres er å sikre kvalitet i undervisningen. Godt samarbeid mellom skoleleder og tillitsvalgte er viktig for å få dette til. Mer arbeidstid på skolen åpner blant annet for mer systematisk samarbeid med kolleger og deling av kunnskap.

Dersom partene på skolenivå ikke blir enige om arbeidstid på skolen, avgjøres uenigheten mellom de lokale parter på kommune/ fylkeskommunenivå. Hvis partene ikke blir enige, gjelder det forslaget med minst omfang av arbeidstid på skolen. Merk at dette ikke kan være lavere enn det som er angitt i tabellen for det aktuelle skoleslag, se avtalens pkt. 5.1.

Den delen av årsverket som ikke forutsettes utført som arbeidstid på skolen, disponeres av den enkelte lærer til for- og etterarbeid og faglig ajourføring.

Overtid

Det er ingen endringer i overtidsbestemmelsene.

Tilfeldige vikartimer godtgjøres med timelønn etter hovedtariffavtalen kap 1 § 12.4. Dersom vikartimene medfører at det undervises ut over årsrammen for undervisning, utbetales timelønn tillagt 50%. Det utbetales ikke godtgjøring for vikartimer som tas i stedet for en senere planlagt undervisningstime (flytting av undervisningstimer).

Andre arbeidsoppgaver

Undervisningstiden kan etter avtale mellom den enkelte lærer og rektor reduseres for at læreren skal kunne utføre andre arbeidsoppgaver i tilknytning til undervisningen.

Gis læreren andre arbeidsoppgaver som medfører reduksjon i undervisningstiden, reduseres arbeidstid som disponeres av læreren utenfor arbeidstiden på skolen med den samme prosentandel

som undervisningen er redusert med. Arbeidstid på skolen utvides med det samme antall timer arbeidstiden utenfor skolen er redusert med. Dersom grensen for maksimal ukentlig arbeidstid på skolen overskrides, utvides arbeidsåret for den aktuelle læreren.

Dette betyr at dersom en lærer for eksempel har 10% redusert undervisning for å utføre funksjonsoppgaver, vil den selvstendige tiden også kunne reduseres med 10% og flyttes over til arbeidstid på skolen. For en lærer i videregående opplæring, gitt en arbeidstid utenfor skolen på 537,5 timer, betyr dette en reduksjon i den selvstendige tiden på 54 timer, som arbeidstiden på skolen kan utvides med.

Lærere tilsatt i hel undervisningsstilling, men som ikke har undervisning, for eksempel lærere med 100% rådgiverressurs, får ordinær arbeidstid på 37,5 timer pr uke og et ordinært arbeidsår på 45 uker.

Livsfasetiltak

Seniortiltak er endret til livsfasetiltak som også omfatter nyutdannede lærere.

Lærere har rett til å få redusert undervisningen med inntil 6 % fra skoleårets begynnelse det første yrkesåret etter fullført faglig og pedagogisk utdanning.

Lærere har rett til å få redusert undervisningen med inntil 6 % fra skoleårets begynnelse det kalenderåret de fyller 57 år.

Lærere har rett til å få redusert undervisningen med inntil 12,5 % fra skoleårets begynnelse det kalenderåret de fyller 60 år.

Nyutdannede lærere og lærere over 60 år disponerer den frigjorte tiden til for- og etterarbeid og faglig ajourføring på skolen, dersom man ikke blir enige om noe annet.

Som en overgangsordning kan lærere som er født i 1962 eller tidligere, velge om de vil følge gammel ordning (uttak ved 55 år) eller ny ordning. Læreren har ikke rett til å gå over fra gammel til ny ordning eller omvendt, når de har begynt å benytte seg av tiltaket. Lærere som velger å ta ut seniortiltaket ved fylte 55 år, nytter den omfordelte tiden til pedagogisk arbeid som forutsettes å lette den enkelte lærers arbeidssituasjon. Dette vil også gjelde etter fylte 60 år.

Tidsressurser

Prinsippene for fordeling av tidsressurspotten drøftes på den enkelte skole før rektor avgjør den endelige fordelingen. Tidsressurspotten skal kun brukes for å lette lærerens/skolelederens undervisningssituasjon. Dette gjøres som hovedregel ved reduksjon av antall undervisningstimer.

Ved enighet mellom rektor og tillitsvalgte kan ressursen brukes til å øke personaltettheten.

Skoleledere

Skoleledere har et netto årsverk på 1687,5 timer med arbeidstid på 37,5 timer pr. uke i 45 uker. Ledere som har undervisningsplikt som del av stillingen sin, legger denne undervisningen inn i ordinær arbeidstid. Fordeling av ledelsesoppgaver og eventuelle undervisningsoppgaver drøftes på den enkelte skole.

Årsverket for skoleledere med tillagt undervisning kan etter avtale med arbeidsgiver komprimeres der dette anses hensiktsmessig.

Ved kommunens/fylkeskommunens fastsetting av samlet ledelsesressurs ved den enkelte skole, drøftes dette med utgangspunkt i ledelsesressursen fra foregående skoleår.

Ansatte i lederstillinger skal minst avlønnes med den årslønn vedkommende ville vært garantert i en undervisningsstilling.

Kontaktlærertillegg.

Økes fra minimum 10000 kroner til minimum 12000 kroner fra 01.08. 2015. Denne økningen får ingen betydning for kontaktlærere som allerede har et høyere kontaktlærertillegg.

Andre bestemmelser

Uttelling for videre- og etterutdanning – HTA vedlegg 6

Lærere har rett til innplassering i ny stillingskode etter videreutdanning, hvis utdanningen man har tatt er i fag som er med i læreplanen for vedkommende skoleslag. Det bør også gis uttelling for videreutdanning i andre undervisningsrelevante fag. Endringen gjelder for utdanning som er påbegynt etter 01.08.2015.

Den femte ferieuken

Undervisningspersonalet avvikler hele ferien (5 uker) sammenhengende med avslutning siste virkedag i juli måned dersom ikke annet er fastsatt etter drøftinger mellom arbeidsgiver og den enkelte arbeidstaker.

Fengselstillegg

Det er ikke lenger fastsatt et særskilt fengselstillegg i Meklerens møtebok. Lærere som pr 30.04 2014 underviste innsatte i eller utenfor fengslene får beholde tillegget som en del av årslønna hvis de fortsetter med fengselsundervisning.

For nytilsatte vurderes eventuell kompensasjon for fengselsundervisning lokalt.

Protokoll:

Oppfølging av felles målsettinger - nedsetting av partssammensatt utvalg

I protokoll har partene nedfelt felles målsettinger.

Det fremkommer blant annet at partene er enige om at samarbeid og et godt faglig-pedagogisk fellesskap er viktig for et godt læringsmiljø, god kvalitet på undervisningen og videreutvikling av skolen. Et godt faglig-pedagogisk arbeidsmiljø er av stor betydning for å rekruttere og beholde kompetente lærere.

Det skal være et utvalgsarbeid med de sentrale parter fram til 31.12.2017 som utreder organisering av arbeidstiden i skolen.

Dersom partene lokalt er enige om det, kan kommuner og fylkeskommuner i avtaleperioden prøve ut alternative arbeidstidsordninger i skolen.

KS håper at mange prøver ut alternativ organisering av arbeidsåret og/eller arbeidstiden. Vi vil gjerne ha tilbakemelding dersom slike ordninger iverksettes eller arbeidsgiver forsøker å få dette til, men ikke oppnår enighet med de tillitsvalgte.

Utredning og erfaringer vil inngå som en del av grunnlaget for senere forhandlinger om SFS 2213.

Iverksetting av SFS 2213

Ny arbeidstidsavtale iverksettes fra skoleåret 2015/2016.

Forberedelsen til iverksetting bør starte etter nyttår slik at arbeidsårets lengde og arbeidstid på skolen er klarlagt før skoleåret starter 01.08.2015.

De sentrale parter vil gjennomføre fellesskolering for de lokale parter i kommuner og fylkeskommuner i arbeidstidsavtalen i februar/mars 2015.

Hege Mygland
Avdelingsdirektør

Inger Marie Højdahl
Spesialrådgiver

SFS 2213 – Undervisningspersonalet i kommunal og fylkeskommunal grunnsopplæring

1. Hjemmelsgrunnlag m.v.

Denne særavtalen er inngått med hjemmel i hovedavtalen del A § 4-3.

Hovedtariffavtalens bestemmelser og aktuelle sentrale særavtaler gjelder, med mindre noe annet er regulert i denne avtale.

2. Avtalens omfang, ikrafttreden og varighet

Særavtalen regulerer arbeidstid for undervisningsstillingene i grunnskolen, videregående opplæring og voksenopplæring. Særavtalen gjøres gjeldende fra 01.08.2015 til 31.12.2017.

Særavtalen må sies opp skriftlig med minst tre måneders varsel før utløpstid. Dersom avtalen ikke er sagt opp av noen av partene innen fristens utløp, fornyes avtalen for ett år av gangen med samme gjensidige oppsigelsesfrist.

Partene er enige om at en eventuell uenighet i forbindelse med reforhandling av avtalen kan bringes inn i Hovedtariffoppgjøret pr. 01.05.2018.

3. Innledning

Arbeidstidsavtalen skal bidra til størst mulig profesjonalitet i lærernes yrkesutøvelse slik at opplæringstilbudet til elevene blir best mulig. Lærerne har ansvar for å bidra til en positiv samhandlingskultur og samarbeide slik at målsettingene i lov, fag- og læreplaner samt lokale mål kan bli realisert.

Skoleleder spiller en helt sentral rolle for lærings-, utviklings- og utdanningsarbeidet. Anerkjennende og forpliktende samspill mellom skoleeiere, andre ledere, tillitsvalgte, kollegiet og støttetjenester er nødvendig for at man sammen kan bidra til god utdanningsledelse.

Tillitsvalgte og ledelsen har, gjennom lokale prosesser et særskilt ansvar for å realisere en utdanningsledelse som fremmer læringsarbeidet. God samhandling på alle nivåer og systematisk samarbeid mellom lærerne er viktig for å kunne utvikle skolen. Dette må legges til grunn i prosesser for å ivareta den enkelte skoles behov for organisering av arbeidstiden.

4. Arbeidsåret

Lærernes samlede arbeidsoppgaver skal utføres innenfor et årsverk på 1687,5 timer (1650 timer for lærere som er 60 år og eldre).

a. Arbeidsårets lengde for lærerne fastsettes etter forhandlinger mellom partene lokalt og med utgangspunkt i elevenes skoleår slik dette er fastsatt av kommunen/fylkeskommunen + 6 dager som ligger inne med 7,5 timer pr. dag. Forhandlingene føres enten på den enkelte skole eller på kommune-/fylkeskommunenivå. Det skal tas særlig hensyn til tid til planlegging, evaluering, kompetanseutvikling, samarbeid med kolleger m.m.

Dersom de lokale parter ikke kommer til enighet, kan hver av partene bringe tvisten inn for sentrale bistandsforhandlinger som fastsetter endelig løsning.

b. I tillegg kan partene på skolenivå bli enige om å avsette inntil 4 dager til lærernes for- og etterarbeid, planlegging, evaluering og faglig ajourføring som med fordel kan skje i et samarbeid med kolleger.

5. Arbeidstid

5.1 Organisering av arbeidstiden

Arbeidstid på skolen fastsettes ved partsenighet ved den enkelte skole. Arbeidstiden på skolen kan maksimalt være 9 timer pr. dag og inntil 37,5 timer pr. uke og fremkommer av oversikt med start og sluttidspunkt som angir arbeidstid på skolen den enkelte dag og/eller uke for den enkelte lærer.

Det skal tas utgangspunkt i skolens og lærerens behov – herunder tid til for- og etterarbeid og de fysiske arbeidsforholdene på skolen. Arbeidstiden på skolen benyttes først og fremst til undervisning, annet elevrettet arbeid, for- og etterarbeid og faglig ajourføring både individuelt og i samarbeid med kolleger i team, avdelinger, grupper e.l., samt kontakt med foresatte og samarbeidsinstanser. Skolens ledelse har et ansvar for å legge forholdene til rette for samarbeidet.

Det overordnede målet er å sikre kvalitet i undervisningen. Godt samarbeid mellom skoleleder og tillitsvalgt er en forutsetning for å få dette til.

Dersom partene ikke kommer fram til noe annet kan forhandlingene om arbeidstid på skolen ta utgangspunkt i følgende tabell:

Gjennomsnittlig arbeidstid på skolen pr. uke i elevenes skoleår	Arbeidstid på skolen gitt arbeidsår på 38 uker + 6 dager	Arbeidstid på skolen som avsettes til undervisning, for- og etterarbeid og faglig ajourføring	Arbeidstid utenom skolen gitt arbeidsår på 38 uker + 6 dager
Gjennomsnitt 37,5 t	1470	1200	217,5
Gjennomsnitt 35 t	1375	1150	312,5
Gjennomsnitt 33 t på barnetrinnet	1300		387,5
Gjennomsnitt 31 t på ungdomstrinnet	1225		462,5
Gjennomsnitt 29 t i videregående opplæring	1150		537,5

Ved uenighet om hvilken løsning som skal velges, sendes tvisten inn til de lokale parter i kommunen/fylkeskommunen. Hvis partene på kommune/fylkeskommunenivå ikke blir enige, gjelder det forslaget med minst omfang av arbeidstid på skolen. Resultatet må ikke ligge under tabellens rammer for det aktuelle skoleslag.

5.2. Oversikt/plan

Læreren skal ha en oversikt med angivelse av arbeidstiden på skolen den enkelte dag. Start- og eller sluttidspunkt for arbeidstiden kan endres med minst to ukers varsel, med mindre kortere frist er avtalt med tillitsvalgte eller med den enkelte lærer.

Oversikten skal også vise når undervisningstiden er lagt og regelmessige møter. Oversikten settes opp av rektor etter samtale med læreren. Læreren kan la seg bistå av sin tillitsvalgte. Oversikten bør i utgangspunktet gjelde for et halvår av gangen.

Innenfor arbeidstiden på skolen legges tid til undervisning slik den framkommer som årsrammer for det enkelte fag i vedlegg 1. Årsrammene for undervisning kan endres ved partsenighet.

Lærerne spiser og har nødvendig pausetid innenfor arbeidstiden på skolen.

Den delen av årsverket som ikke forutsettes utført som arbeidstid på skolen, disponeres av den enkelte lærer til for- og etterarbeid og faglig ajourføring.

Fast overtid kan avtales for en kortere eller lengre periode ved at årsrammen for undervisningstid økes. Overtidsbetaling gis for det antall timer årsrammen for undervisning er økt med.

Pålagt arbeid ut over oppsatt oversikt/plan, eller oversikter/planer som overstiger grensene for maksimal tilstedeværelse, utløser overtidsgodtgjøring

5.3. Andre arbeidsoppgaver

Undervisningstiden kan etter avtale mellom den enkelte lærer og rektor reduseres for at læreren skal kunne utføre andre arbeidsoppgaver i tilknytning til undervisningen.

Gis læreren andre arbeidsoppgaver som medfører reduksjon i undervisningstiden, reduseres arbeidstid som disponeres av læreren utenfor arbeidstiden på skolen med den samme prosentandel som undervisningen er redusert. Arbeidstid på skolen utvides med det samme antall timer arbeidstiden utenfor skolen er redusert med. Dersom grensen for maksimal ukentlig arbeidstid på skolen overskrides, utvides arbeidsåret for den aktuelle læreren.

6. Livsfasetiltak

Lærere har rett til å få redusert undervisningen med inntil 6 % fra skoleårets begynnelse det første yrkesåret etter fullført faglig og pedagogisk utdanning.

Lærere har rett til å få redusert undervisningen med inntil 6 % fra skoleårets begynnelse det kalenderåret de fyller 57 år.

Lærere har rett til å få redusert undervisningen med inntil 12,5 % fra skoleårets begynnelse det kalenderåret de fyller 60 år.

Nyutdannede lærere og lærere over 60 år disponerer den frigjorte tiden til for- og etterarbeid og faglig ajourføring på skolen, dersom man ikke blir enige om noe annet.

Overgangsordninger:

Lærer som er født i 1962 eller tidligere kan velge om de vil følge gammel eller ny ordning. Læreren har ikke rett til å gå over fra gammel til ny ordning eller omvendt, når de har begynt å benytte seg av tiltaket.

7. Tidsressurser

7.1. Bestemmelser om tidsressurser på barnetrinnet

a) Tidsressurspott

Ressurs til lærere og skoleledere med en byrdefull undervisningssituasjon fastsettes til $2/2\frac{2}{3}$ * årsrammetimer per elev ved den enkelte grunnskole.

Fordeling av ressursen drøftes på den enkelte skole. Ved partsenighet på kommunalt nivå kan ressursen omfordles mellom skoler/skolene.

Tidsressursen skal brukes til å lette lærerens og/eller skolelederens undervisningssituasjon. Dette gjøres som hovedregel ved reduksjon av antall undervisningstimer. Den enkeltes undervisningsbyrde kan også ved partsenighet lettes ved å øke personaltettheten og derved tilpasse fordeling av undervisningsoppgaver.

---

* Årsrammetimer her er i 60/45 minutter enheter

b) Kontaktlærertjeneste for elevene

Lærere i grunnskolen som utfører kontaktlærertjeneste for elevene, får redusert årsrammen for undervisning med minimum 28,5/38* årsrammetimer.

c) Kontaktlærer for elevråd i grunnskolen

Lærere som utfører kontaktlærertjeneste for elevrådet, skal ha redusert årsrammen for undervisning. Omfanget fastsettes lokalt.

7.2. Bestemmelser om tidsressurser på ungdomstrinnet

a) Det avsettes 57/76* årsrammetimer pr. opprettet gruppe (maks 30 elever) på ungdomstrinnet. Ressursene forutsettes nyttet blant annet til sosialpedagogisk tjeneste/rådgivning, kontaktlærer elevråd og eventuelt lokalt opprettede funksjoner. Årsrammetimene som skal avsettes etter bokstavene d), e) og g) under, hentes fra ressursen i bokstav a).

b) Tidsressurspott

Ressurs til lærere og skoleledere med en byrdefull undervisningssituasjon fastsettes til 2/2½* årsrammetimer per elev ved den enkelte grunnskole/enhet i voksenopplæringen.

Fordeling av ressursen drøftes på den enkelte skole/enhet. Ved partsenighet på kommunalt nivå kan ressursen omfordes mellom skoler/skolene.

Tidsressursen skal brukes til å lette lærerens og/eller skolelederens undervisningssituasjon. Dette gjøres som hovedregel ved reduksjon av antall undervisningstimer. Den enkeltes undervisningsbyrde kan også ved partsenighet lettes ved å øke personaltettheten og derved tilpasse fordeling av undervisningsoppgaver.

c) Kontaktlærertjeneste for elevene

Lærere i grunnskolen som utfører kontaktlærertjeneste for elevene, får redusert årsrammen for undervisning med minimum 28,5/38* årsrammetimer.

d) Sosillærer/rådgiver i ordinær grunnskole

På den enkelte skole avsettes minimum 28,5/38* årsrammetimer pr. påbegynt 25 elever pluss 5 % av et årsverk til lærere som utfører sosialpedagogisk tjeneste/ rådgivning på ungdomstrinnet.

e) Sosillærer/rådgiver ved egne skoler for spesialundervisning og ved skoler ved sosiale og medisinske institusjoner

Lærer som utfører sosialpedagogisk tjeneste/rådgivning for elever på ungdomstrinnet, får redusert årsrammen for undervisning med inntil 57/76* årsrammetimer pr. 6 elever.

f) Voksenopplæring

Der det er opprettet lokale funksjoner for kontaktlærer, sosillærer/rådgiver i voksenopplæringen, gis redusert undervisningstid etter reglene for det skoleslag det undervises i.

g) Kontaktlærer for elevråd i grunnskolen

Lærere som utfører kontaktlærertjeneste for elevrådet, skal ha redusert årsrammen for undervisning. Omfanget fastsettes lokalt.

---

* Årsrammetimer her er i 60/45 minutter enheter

7.3. Bestemmelser om tidsressurser i videregående opplæring

a) Tidsressurspott

Ressurs til lærere og skoleledere med en byrdefull undervisningssituasjon fastsettes til $2/2\frac{2}{3}$ * årssrammetimer per elev ved den enkelte skole/enhet i videregående opplæring.

Fordeling av ressursen drøftes på den enkelte skole/enhet. Ved partsenighet på fylkeskommunalt nivå kan ressursen omfordeles mellom skoler/skolene.

Tidsressursen skal brukes til å lette lærerens og/eller skolelederens undervisningssituasjon. Dette gjøres som hovedregel ved reduksjon av antall undervisningstimer. Den enkeltes undervisningsbyrde kan også ved partsenighet lettes ved å øke personaltettheten og derved tilpasse fordeling av undervisningsoppgaver.

b) Kontaktlærertjeneste for elevene

Lærere i videregående opplæring som utfører kontaktlærertjeneste for elevene, får redusert årssrammen for undervisning med minimum $28,5/38$ * årssrammetimer.

c) Rådgiver i videregående opplæring

På den enkelte skole avsettes minimum $28,5/38$ * årssrammetimer pr. påbegynt 25 elever pluss 5 % av et årsverk til lærere som utfører rådgivning.

d) Prosedyre ved krav om nye eller endrete årssrammer i fag

Forhandlinger om nye eller endrete årssrammer opptas etter krav fra en av partene. Til vanlig vil dette være i forbindelse med nye/endrede læreplaner i fagene. Bestemmelsen hjemler ikke adgang til å foreta andre endringer i avtalen.

8. Skoleledelse

8.1. Årsverket

Skoleledere har et netto årsverk på 1687,5 timer med arbeidstid på 37,5 timer pr. uke i 45 uker. Ledere som har undervisningsplikt som del av stillingen sin, legger denne undervisningen inn i ordinær arbeidstid. Fordeling av ledelsesoppgaver og eventuelle undervisningsoppgaver drøftes på den enkelte skole.

Årsverket for skoleledere med tillagt undervisning kan etter avtale med arbeidsgiver komprimeres der dette anses hensiktsmessig.

8.2. Ledelsesressurs

Kommunen/fylkeskommunen fastsetter, etter drøfting, samlet ledelsesressurs ved den enkelte skole. I utgangspunktet videreføres ledelsesressursen fra foregående skoleår som et minimum. Ved nye skoler eller ved større endringer i elevtall/undervisningsomfang eller andre vesentlige driftsmessige forhold, fastsettes ledelsesressursen med utgangspunkt i sammenlignbare skoler.

I grunnlaget for drøftingene om å øke ledelsesressursen, bør det tas hensyn til lokal styringsstruktur og delegering, og videre det behovet for styrking av pedagogisk og administrativ ledelse som følger av et mer rammepreget avtaleverk og de nasjonale føringene som er lagt for endringer i grunnopplæringen.

Ansatte i lederstillinger skal minst avlønnes med den årslønn vedkommende ville vært garantert i en undervisningsstilling.

9. Diverse bestemmelser

9.1. Godtgjøring for funksjoner

Undervisningspersonale som tillegges midlertidige funksjonsoppgaver, kan gis et kronetillegg pr. år/måned så lenge de har slike oppgaver.

Slik godtgjøring kommer i tillegg til vedkommendes personlige lønnsfastsetting.

Godtgjøring for funksjonsoppgaver fastsettes i forhandlinger som kan delegeres til skolene når partene er enige.

Godtgjøring for kontaktlærertjeneste er minimum kr. 12 000 pr. år.

Rådgiver-/sosiallærertjeneste godtgjøres med minimum kr. 12 000 pr. år.

Godtgjøring for lokalt oppretta funksjoner fastsettes lokalt.

Godtgjøringen følger den enkelte arbeidstaker så lenge vedkommende har funksjonsoppgavene. Ved endring i funksjonsoppgavene eller skifte av innehaver, forhandles det om eventuelle endringer i godtgjøringen.

Ved uenighet om fastsetting/endring av funksjonsgodtgjøringen gjelder:

Ved endring eller oppretting av nye funksjoner vedtas arbeidsgivers siste tilbud

Ved skifte av innehaver (uten endringer) videreføres tidligere godtgjøring

Tilleggene er pensjonsgivende.

9.2. Stillingsvern

Det personell i videregående skole som var tilsatt i uoppsigelig stilling pr. 01.08.99 da Opplæringslova ble iverksatt, kan ikke sies opp, men har plikt til å gå over i annen stilling dersom en skole blir innskrenket, omorganisert eller nedlagt. Overføring skal så vidt mulig skje til stilling som krever de samme faglige kvalifikasjoner. Vedkommende beholder lønn og de øvrige økonomiske rettigheter som er opparbeidet på overføringstidspunktet, men følger for øvrig de vilkår som gjelder den nye stillingen.

9.3. Utbetaling av lønn

Når ikke annet er bestemt, utbetales lønn den 12. i måneden. Dette gjelder også faste lønnstillegg og variable lønnstillegg for foregående måned hvis det er praktisk mulig.

I særskilte tilfeller kan arbeidstakeren få inntil 2 måneders lønn utbetalt på forskudd. Det skal inngås skriftlig avtale med arbeidstakeren om tilbakebetalingen.

Arbeidstakere tilsatt for 1 måned eller mindre godtgjøres med timelønn. Arbeidstakere tilsatt for mer enn 1 måned, godtgjøres med månedslønn. Arbeidstakere i timelønnet stilling går over til månedslønn etter mer enn 1 måned sammenhengende tjeneste. Spredte timer i tillegg til delstilling godtgjøres med ordinær timelønn.

9.4. Lønnstrekk

Lønnstrekk for fravær foretas etter vanlige regler ut fra stillingsstørrelse og det antall dager fraværet gjelder. For kortere fravær trekkes ordinær timelønn innenfor den tid som ligger i arbeidsplanen til den enkelte.

Vedlegg 1 til SFS 2213

Undervisningstid – grunnskolen

Fag etter Kunnskapsløftet fordelt på årlig undervisningstid.
Årlig undervisningstid angitt som årsrammer i 60/45 minutters enheter.

Trinn	Årsramme
Barnetrinnet	741/988 Alle fag
Ungdomstrinnet	606/808 Norsk Samisk som førstespråk Tegnspråk som førstespråk Norsk fordypning Tegnspråk fordypning
	635/847 Engelsk Engelsk fordypning Mat og helse
	664/885 Øvrige fag
	711/948 Kunst og håndverk Kroppsøving

For lærere som har redusert undervisningstid pga. funksjon som kontaktlærer, sosiallærer/rådgiver m.fl., brukes årsrammene 741/988 på barnetrinnet og 664/885 på ungdomstrinnet.

Valgfag i grunnskolen har årsramme som for Øvrige fag.

Undervisningstid - videregående opplæring

Fag etter Kunnskapsløftet fordelt på årlig undervisningstid.

Årlig undervisningstid angitt som årsrammer i 60/45 minutters enheter.

Årsramme 642/856			Årsramme 569/759		
Felles programfag	Utd.program	Trinn	Fellesfag	Utd.program	Trinn
	Rest. og mat	Vg1	Rel/etikk	Idrett	Vg3
	Bygg og anl.	Vg1	Rel/etikk	MDD	Vg3
	Design og hå	Vg1	Rel/etikk	Stud.spes	Vg3
	Naturbruk	Vg1			
Årsramme 635/847			Årsramme 554/739		
Fellesfag	Utd.program	Trinn	Fellesfag	Utd.program	Trinn
Kroppsøv.	Stud.spes	Vg1	Samf.fag*	Yrkesfag	Vg2
Kroppsøv.	Stud.spes	Vg2	Samf.fag*	Idrett	Vg2
Kroppsøv.	Stud.spes	Vg3	Samf.fag*	MDD	Vg2
Kroppsøv.	Yrkesfag	Vg1	Samf.fag*	Stud.spes	Vg1
Kroppsøv.	Yrkesfag	Vg2	Naturfag*	Stud.spes	Vg1
Felles programfag	Utd.program	Trinn	Naturfag*	Yrkesfag	Vg1
	Naturbruk	Vg2	Naturfag*	Yrkes/På	Vg3
	Rest. og mat	Vg2	Naturfag*	Idrett	Vg1
	Rest. og mat	Vg3	Naturfag*	MDD	Vg1
	Bygg og anl.	Vg2	Fremmedspråk	Stud.spes	Vg1
	Bygg og anl.	Vg3	Fremmedspråk	Idrett	Vg1
	Design og hå	Vg2	Fremmedspråk	MDD	Vg1
	Design og hå	Vg3	Historie	Idrett	Vg2
	Tekn/ind.prod	Vg1	Historie	MDD	Vg2
	Tekn/ind.prod	Vg2	Historie	Stud.spes	Vg2
	Tekn/ind.prod	Vg3	Geografi	Idrett	Vg2
Årsramme 607,5/810			Geografi	MDD	Vg2
Felles programfag	Utd.program	Trinn	Geografi	Stud.spes	Vg1
	Helse/sos	Vg1	Historie	Yrkes/På	Vg3
	Helse/sos	Vg2	Historie	Idrett	Vg3
	Helse/sos	Vg3	Historie	MDD	Vg3
	Elektrofag	Vg1	Historie	Stud.spes	Vg3
	Naturbruk	Vg3	Felles programfag	Utd.program	Trinn
Årsramme 583,5/778				Formgiv	Vg1
Felles programfag	Utd.program	Trinn		Idrett	Vg1
	Elektrofag	Vg2		Serv/samf	Vg2
	Elektrofag	Vg3		Serv/samf	Vg3
	Serv/samf	Vg1		Med./komm	Vg2
	Med./komm	Vg1			
	MDD	Vg1			

* Når det faktiske antall elever i klassen er 1-15 økes årsrammen med 52,5/70 timer

Årsramme 525/700

Felles programfag	Utd.program	Trinn
Norsk*	Yrkesfag	Vg1
Norsk*	Yrkesfag	Vg2
Samisk 1. spr.	Stud.spes	Vg1
Samisk 2. spr.	Stud.spes	Vg1
Engelsk*	Stud.spes	Vg1
Engelsk*	Yrkesfag	Vg1
Engelsk*	Yrkesfag	Vg2
Matematikk*	Stud.spes	Vg1
Matematikk*	Yrkesfag	Vg1
Matematikk*	Idrett	Vg1
Matematikk*	MDD	Vg1
Engelsk*	Idrett	Vg1
Engelsk*	MDD	Vg1

Valgfrie programfag	Utd.program	Trinn
Ant.spr. og ku.	Stud.spes	Vg2
Kultur/komm	Stud.spes	Vg2
Kultur/komm	Stud.spes	Vg3
Info.tekn. samf.	Stud.spes	Vg2
Info.tekn. samf.	Stud.spes	Vg3
Ma/str/led	Stud.spes	Vg2
Psykologi	Stud.spes	Vg2
Psykologi	Stud.spes	Vg3
Reiseliv og språk	Stud.spes	Vg2
Reiseliv og språk	Stud.spes	Vg3
Rettslære	Stud.spes	Vg2
Samf.øk	Stud.spes	Vg2
Samf.øk	Stud.spes	Vg3
Info.tekn.	Stud.spes	Vg2
Info.tekn.	Stud.spes	Vg3

Felles programfag	Utd.program	Trinn
	Idrett	Vg2
	Idrett	Vg3
	MDD	Vg2
	MDD	Vg3
	Formgiv	Vg2
	Formgiv	Vg3
	Med./komm	Vg3

Årsramme 466,5/622

Fellesfag	Utd.program	Trinn
Norsk*	Stud.spes	Vg2
Norsk*	Stud.spes	Vg3
Samisk 1. spr.	Stud.spes	Vg2
Samisk 1. spr.	Stud.spes	Vg3
Samisk 2. spr	Stud.spes	Vg2
Samisk 2. spr	Stud.spes	Vg3
Norsk*	Yrkesf/På	Vg3
Norsk*	Idrett	Vg2
Norsk*	Idrett	Vg3
Norsk*	MDD	Vg2
Norsk*	MDD	Vg3

Årsramme 496/661

Fellesfag	Utd.program	Trinn
Norsk*	Stud.spes	Vg1
Norsk*	Idrett	Vg1
Norsk*	MDD	Vg1
Fremmedspråk	Stud.spes	Vg2
Fremmedspråk	Stud.spes	Vg3
Fremmedspråk	Idrett	Vg2
Fremmedspråk	Idrett	Vg3
Fremmedspråk	MDD	Vg2
Fremmedspråk	MDD	Vg3
Matematikk	Yrkes/På	Vg3
Matematikk	Idrett	Vg2
Matematikk	MDD	Vg2
Matematikk	Stud.spes	Vg2

Valgfrie programfag	Utd.program	Trinn
Engelsk	Stud.spes	Vg2
Engelsk	Stud.spes	Vg3
Latin/Gresk	Stud.spes	Vg2
Latin/Gresk	Stud.spes	Vg3
Hist/filosofi	Stud.spes	Vg2
Hist/filosofi	Stud.spes	Vg3
Entr./bedriftsu.	Stud.spes	Vg2
Entr./bedriftsu.	Stud.spes	Vg3
Nær.øk	Stud.spes	Vg2
Nær.øk	Stud.spes	Vg3
Medie/info	Stud.spes	Vg2
Medie/info	Stud.spes	Vg3
Ma/str/led	Stud.spes	Vg3
Rettslære	Stud.spes	Vg3
Pol/samf	Stud.spes	Vg2
Pol/samf	Stud.spes	Vg3
Matematikk	Stud.spes	Vg2
Matematikk	Stud.spes	Vg3
Geofag 1/2	Stud.spes	Vg2
Geofag 1/2	Stud.spes	Vg3
Fysikk	Stud.spes	Vg2
Fysikk	Stud.spes	Vg3
Kjemi	Stud.spes	Vg2
Kjemi	Stud.spes	Vg3
Bio	Stud.spes	Vg2
Bio	Stud.spes	Vg3
Teknol/forsk	Stud.spes	Vg2
Teknol/forsk	Stud.spes	Vg3
Fremmedspråk	Yrkes/På	Vg3

* Når det faktiske antall elever i klassen er 1-15, økes årsrammen med 52,5/70 timer.

For lærere som har redusert undervisningstid pga. funksjon som kontaktlærer, sosiallærer/rådgiver m.fl., brukes årssramme 607,5/810.

Undervisning av elever fra ulike utdanningsprogram/programfag og/eller opplæringsnivåer i samme undervisningstime

Dersom en lærer skal ha undervisning i forskjellige utdanningsprogram/programfag og/eller opplæringsnivåer med ulike årssrammer for undervisning, skal laveste årssramme brukes.

Prosjekt til fordypning

Årsrammen for undervisning for prosjekt til fordypning er den samme som for felles programfag på gjeldende utdanningsprogram. Ved undervisning av en gruppe elever i prosjekt der målene i læreplanen er hentet fra flere utdanningsnivåer og/eller utdanningsprogram, gjelder laveste årssramme for undervisning.